

'Quickscan natuurtoets woningbouw Ruiterlaan, Zwolle'

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets woningbouw Ruiterslaan, Zwolle'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Status: Concept

Projectcode: 09017

Datum: 24 maart 2009

Auteur: Ing. M. Bunskoek

Veldonderzoek: Ing. M. Bunskoek

Redactie: Ir. A. Goutbeek

Opdrachtgever: BJZ.NU BV
Contactpersoon: Dhr. W. Bekke

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Bunskoek, M. (2009). 'Quickscan natuurtoets woningbouw Ruiterslaan, Zwolle'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-017. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	7
3.5	Amfibieën, reptielen en vissen.....	8
3.6	Ongewervelden	8
4	Geraadpleegde bronnen	9
Bijlage		
I	.....	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de B.J.Z.NU BV (contactpersoon de heer W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde sloop van een villa en nieuwbouw van acht woningen aan de Ruiterslaan in Zwolle. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 17 maart 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat deze geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde Natuurmonumenten en EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied bevindt zich aan de Ruiterslaan in Zwolle. De locatie bestaat uit een villa, een tweetal schuurtjes en een tuin met een kleine vijver. Langs de zuidzijde bevindt zich een perceel dat voornamelijk bestaat uit Hazelaars.

Alle bebouwing en beplanting op de locatie zal worden verwijderd. Op het vrijkomende perceel worden acht woningen gerealiseerd.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten in de woning, wel in de aanwezige schuurtjes en bomen. De voorgenomen plannen hebben geen nadelige gevolgen op vlieg- en/ of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Op de planlocatie zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten, zwaarder beschermde soorten (bijv. Steenmarter) worden niet verwacht;
- In het plangebied worden uitsluitend algemene broedvogelsoorten van bos en struweel verwacht, vaste verblijfplaatsen van ontheffingsplichtige broedvogels zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In het plangebied is geschikt voortplantingswater en overwinteringsbiotoop voor enkele laag beschermde amfibieën voorhanden;
- Er zijn geen reptielen of beschermde flora, ongewervelden en vissen aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Een aanvullend onderzoek (verspreid over 2009) naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de woning is noodzakelijk om na te kunnen gaan of het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora en faunawet vereist is;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum; Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. De Houtduif kan namelijk broeden tot half november;
- Voor de beschermde 'algemene soorten' uit de groep van kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 8, 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de BJZ.NU BV (contactpersoon de heer W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde sloop van een villa en nieuwbouw van acht woningen aan de Ruiterslaan in Zwolle.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de beoogde werkzaamheden en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het plangebied bevindt zich aan de Ruiterslaan in Zwolle (zie figuur 1). De locatie bestaat uit een villa, een tweetal schuurtjes en een tuin met een kleine vijver. Langs de zuidzijde bevindt zich een bosstrook voornamelijk bestaand uit Hazelaars en een aantal oudere (naald)bomen.

Alle bebouwing en beplanting op de locatie zal worden verwijderd. Op het vrijkomende perceel worden acht woningen gerealiseerd.

Figuur 1: Kaart met de situering van het plangebied tussen het centrum van Zwolle en de IJssel nabij de parken: Spoolderbos en Het Engelse Werk (Bron kaartondergrond: Google Earth, 2009).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek op 17 maart 2009, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om eventueel tot een ontheffingsverlening in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV, 2009).

Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'

Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' is nabij het plangebied gesitueerd en kwalificeert zich zowel onder de Vogel- als Habitatrichtlijn. Het gebied is gelegen ten zuidwesten van het plangebied. Tussen het plangebied en de IJssel ligt ondermeer bebouwing, parkbos en infrastructuur.

Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied bevindt zich op ongeveer 1,5 kilometer (Spolderhank) afstand, ten noordwesten van het plangebied. Onder de Habitatrichtlijn zijn voor de 'Uiterwaarden IJssel' instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor elf habitattypen, vier vissoorten, Kamsalamander en Bever.

Geen van de genoemde soorten en habitattypen is aangetroffen in het plangebied. Gezien de habitateisen van de habitatsoorten en -typen, de ligging en de terreingesteldheid van het plangebied zijn deze binnen en nabij het plangebied niet te verwachten. Storende effecten van de werkzaamheden ten behoeve van de sloop en nieuwbouw hebben daarnaast een beperkte reikwijdte en zullen niet tot aan de 'Uiterwaarden IJssel' reiken. Mede om deze reden wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen effecten zullen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van Habitatrichtlijngebied 'Uiterwaarden IJssel'.

Vogelrichtlijngebied

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied ligt op ongeveer 450 meter afstand van het plangebied. Als Vogelrichtlijngebied is 'Uiterwaarden IJssel,' aangewezen voor vijf broedvogelsoorten en 21 niet-broedvogelsoorten.

Gezien de terreingesteldheid (woningen binnen de bebouwde kom) is het plangebied niet van waarde voor genoemde vogelsoorten. Storende effecten van de werkzaamheden ten behoeve van de sloop en nieuwbouw hebben daarnaast een

beperkte reikwijdte en zullen niet tot aan 'Uiterwaarden IJssel' reiken. Mede om deze reden wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen effecten zullen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van Vogelrichtlijngebied 'Uiterwaarden IJssel'.

Beschermde Natuurmonumenten

Het plangebied ligt op ruim 3,1 kilometer (Oldenelerwaard) van Beschermd Natuurmonument 'IJsseluiterwaarden'. Dit Beschermd Natuurmonument is komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als Natura 2000-gebied, waarna het gebied onderdeel uitmaakt van 'Uiterwaarden IJssel'. Op dit Natura 2000-gebied is hierboven reeds ingegaan, waarbij is geconcludeerd dat negatieve effecten op dit gebied niet aan de orde zijn. Negatieve effecten op de natuurwaarden van verderop gelegen Beschermd Natuurmonumenten zijn gezien de beperkte aard van de ingrepen eveneens niet te verwachten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling worden ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewaarborgd en zijn ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een gebied dat is aangewezen als EHS. Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot de EHS is gelegen op een afstand van circa 450 meter ten zuidwesten van het plangebied (uiterwaarden IJssel). Op basis van de ligging binnen de bebouwde kom en aard van de ingreep (sloop en nieuwbouw) kan worden geconcludeerd dat aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS niet aan de orde is.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied heeft geen betekenis als 'weidevogelgebied' of 'ganzenfoerageergebied'. Dergelijke gebieden liggen ook niet in de directe omgeving. Op basis van de afstand en aard van de ingreep kan worden geconcludeerd dat aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS niet aan de orde is.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Op 17 maart 2009 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens het bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4: 'Geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

3.2 Flora

Het kilometerhok (X201/Y501) waarin het plangebied is gelegen, is op vaatplanten goed onderzocht (Natuurloket, maart 2009). Uit het kilometerhok zijn twee laag beschermde soorten (FFW tabel 1) bekend, vier strikt beschermde soorten (FFW tabel 2 of 3) en tien soorten van de Rode Lijst. De zwaarder beschermde soorten betreffen waarschijnlijk Rietorchis en Wilde kievitsbloem welke bekend zijn uit het waterwingebied in het nabijgelegen Spolderbos en Daslook en Grote keverorchis (allen FFW tabel 2) welke bekend zijn uit 'Het Engelse Werk' (Provincie Overijssel, 2000; De Vries & Heinen, 2006). Tijdens het veldbezoek zijn geen van deze soorten aangetroffen. Gezien het tijdstip van het veldbezoek (vroeg voorjaar) waren de meeste (beschermde) vaatplanten, echter moeilijk vast te stellen (met uitzondering van Daslook). Vanwege het ontbreken van geschikte biotopen en het deels bebouwde en verharde oppervlak van de planlocatie worden echter geen (zwaarder) beschermde soorten verwacht in het plangebied.

Het plangebied bestaat uit een rijk begroeide tuin met langs de zuidzijde een bosstrook. De meeste beplanting bestaat uit uitheemse soorten (rododendron, coniferen, fijnspar, acacia, aronskelk spec, e.d.). Daarnaast zijn inheemse soorten van voedsel- en schaduwrijke standplaatsen aangetroffen. Voorbeelden hiervan zijn: Klimop, Grote brandnetel, Hondsdraf, Stinkende gouwe, Speenkruid, Zevenblad, Fluitenkruid en Hulst.

Voor een eventueel aanwezige laag beschermde vaatplant geldt overigens in deze situatie automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet waardoor het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde is.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etc. In de te slopen woning bevinden zich enkele voor vleermuizen bereikbare ruimten die in gebruik kunnen zijn als verblijfplaats. Hierbij kan gedacht worden aan ventilatiegaten in de

aanwezige spouwmuur. Gericht aanvullend onderzoek naar vleermuizen is daarom noodzakelijk (zie onderstaand kader). Uit dit onderzoek kan naar voren komen of voor het slopen van de woning een ontheffing op de Flora- en faunawet vereist is. De overige schuurtjes op de planlocatie zijn niet geschikt als (potentiële) verblijfplaats van vleermuizen omdat geschikte, voor vleermuizen bereikbare, ruimten ontbreken. De bomen die in het plangebied zijn gesitueerd, herbergen geen ruimten/holten die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen fungeren.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren om van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

Binnen het plangebied worden geen lijnvormige structuren verwijderd die van 'onmisbaar' belang kunnen zijn als vliegroute voor vleermuizen. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dit is in deze situatie niet het geval, omdat het plangebied in zowel de huidige als toekomstige situatie geschikt is als foerageergebied voor vleermuizen.

Gericht vleermuizenonderzoek

Vaste verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven (mei - half juli), baltslocaties en paarverblijven (half augustus - september) en winterverblijven (half oktober- begin april). De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer wat eerder of later in het seizoen liggen.

Met behulp van een zogenaamde 'batdetector' kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren.

Het is niet mogelijk onderzoek in de maanden november - april uit te voeren in verband met de winterslaap van deze dieren. Ze zijn dan niet alleen inactief, maar 'huizen' bovendien vaak op andere locaties dan gedurende het zomerhalfjaar.

Nieuw protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) recent een protocol (concept) opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek, ook in de richting van ontheffingsaanvragen. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van LNV) en de Zoogdiervereniging VZZ. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtlijn en niet als plicht. De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie op het protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie. Over de rol die het protocol gaat spelen bij de toetsing en acceptatie van onderzoek door bevoegd gezag (Provincie, Ministerie van LNV) is nog geen jurisprudentie beschikbaar.

Op basis van de terreinkenmerken en ervaring met verleende ontheffingen wordt ingeschat dat in deze situatie vier bezoeken voldoende zijn (tweemaal in de periode half mei - half juli en tweemaal in de periode augustus - september). De precieze uitwerking van een nieuw protocol voor vleermuisonderzoek is echter nog onvoldoende bekend. Bij een strikte toepassing van het protocol kan een hoger aantal bezoekmomenten nodig zijn.

Overige zoogdieren

Er is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk Egel, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis spec. en Huisspitsmuis. Daarnaast kan de niet beschermde Huismuis in het plangebied worden verwacht. Voor deze algemeen voorkomende soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

Andere juridisch zwaarder beschermde, ontheffingsplichtige soorten (bijv. Steenmarter en Eekhoorn) zijn gezien de terreingesteldheid en de afwezigheid van sporen als nesten, uitwerpselen en vraatsporen niet te verwachten in het plangebied. Tot enkele jaren geleden is er wel een verblijfplaats van Steenmarter op de zolder van de woning aanwezig geweest. Deze was nu echter verlaten en de zolder was ter voorkoming van nieuwe overlast hermetisch afgesloten (mond. med. bewoner).

3.4 Broedvogels

Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd buiten de broedtijd van de meeste soorten, is geen volledig beeld verkregen van de aanwezige broedvogelpopulatie. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling.

Jaarrond ontheffingsplichtige broedvogels

Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op aanwijzingen voor de aanwezigheid van broedlocaties van vogels met een jaarrond vaste verblijfplaats. Aanwijzingen daarvoor zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Door het Ministerie van LNV is de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld, waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen en/of de functionele omgeving van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van een aantal regelmatig voorkomende broedvogels als Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten. Een verdere aanvulling op deze lijst wordt momenteel overwogen voor diverse andere soorten.

Overige soorten

In de tuinbeplanting en het omliggende struweel en bos worden algemene broedvogels verwacht als Roodborst, Winterkoning, Houtduif, Heggenmus, Merel, Tjiftjaf, Zanglijster, Koolmees en Zwartkop.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

In het plangebied is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van een kleine tuinvijver. Deze vijver bevat geen vis (meer) en vormt daarmee een geschikt voortplantingsbiotoop voor een aantal laag beschermde amfibieën zoals Kleine watersalamander (aangetroffen tijdens bezoek), Bruine kikker en Gewone pad (allen FFW tabel 1). De strooisellaag onder de omliggende beplanting en struweel vormt geschikt overwinteringsbiotoop voor genoemde laag beschermde soorten.

Voor deze algemeen voorkomende soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

Geschikt voortplantingsbiotoop voor strikt beschermde soorten als Poelkikker, Heikikker, Rugstreepad en Kamsalamander (allen FFW tabel 3) ontbreekt. Gezien de bekende verspreidingsgegevens (RAVON; Natuurloket) worden deze soorten ook niet overwinterend verwacht in het plangebied.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid zijn deze ook niet te verwachten.

Vissen

Vanwege de afwezigheid van geschikt oppervlaktewater in het plangebied kan het voorkomen van vissen worden uitgesloten.

3.6 Ongewervelden

Uit het veldonderzoek, de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens kan geconcludeerd worden dat er geen beschermde of bedreigde dagvlinders, libellen of andere ongewervelden aanwezig of te verwachten zijn.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Dienst Landelijk Gebied (2008). Aanpassing m.b.t. vogels in Handreiking Flora- en faunawet (concept).
- Huijbregts H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV. Natura 2000-gebieden (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Overijssel (www.provincie.overijssel.nl).
- Provincie Overijssel (2000). Atlas van de flora van Overijssel - Concept. Een overzicht van de verspreiding van wilde plantensoorten in de provincie Overijssel betreffende de periode 1975-1998.
- Provincie Overijssel (2008). Streekplan Overijssel 2000+; Plannen voor Ruimte, Water en Milieu. Streekplan met wijzigingen tot mei 2008. Provinciale Staten van Overijssel.
- Provincie Overijssel (2007). Conceptkaart herbegrenzing PEHS (www.gisopenbaar.overijssel.nl).
- RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Vries, E. de & M. Heinen (2006). Ecologisch onderzoek Westenholte en Scheller en Oldeneler buitenwaarden; Inventarisatie van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet tbv de Koploperprojecten 40024 en 40025. Rapport 06-194. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ff-wet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetwijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ff-wet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ff-wet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ff-wet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ff-wet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ff-wet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ff-wet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode lijstsoorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast worden tegenwoordig voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opgesteld.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna